

HIPOTEKARNA BANKA A.D., PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBAR 2015. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2015. godine	2
Izveštaj o ukupnom ostalom rezultatu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine	3
Bilans stanja na dan 31. decembra 2015. godine	4
Iskaz o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine	5
Iskaz o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2015. godine	6
Napomene uz finansijske izvještaje	7-58

Building a better
working world

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA AKCIONARIMA HIPOTEKARNE BANKE A.D., PODGORICA

Izveštaj na finansijske izvještaje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Hipotekarne banke A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2015. godine, bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i ostalih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omoguće pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, na osnovu revizije koju smo izvršili. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih normi i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija obuhvata sprovođenje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanivanjima u finansijskim izvještajima. Izbor revizorskih procedura zavisi od procjene revizora pri čemu se uzima u obzir i ocjena rizika da li finansijski izvještaji sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare ili greške. Vršeci procjenu takvog rizika, revizor razmatra i interne kontrole bitne za pripremu i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja pravnog lica, u cilju kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura u skladu sa okolnostima, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu opravdanosti primjene odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

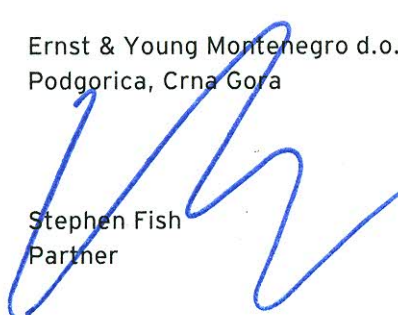
Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2015. godine i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Podgorica, 31. maj 2016. godine

Ernst & Young Montenegro d.o.o.
Podgorica, Crna Gora

Stephen Fish
Partner

Danijela Jović
Ovlašćeni revizor

BILANS USPJEHA
Od 1. januara do 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Prihodi od kamata	5a	17,337	14,383
Rashodi od kamata	5b	(5,647)	(5,318)
NETO PRIHODI OD KAMATA		11,690	9,065
Prihodi od dividendi		36	52
Troškovi obezvrjeđenja	6a	(3,272)	(1,574)
Troškovi rezervisanja	6b	(557)	379
Prihodi od naknada i provizija	7a	9,237	7,173
Rashodi naknada i provizija	7b	(3,730)	(2,707)
NETO PRIHODI OD NAKNADA		5,507	4,466
Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti		172	197
Neto dobiti od kursnih razlika		630	412
Troškovi zaposlenih	8	(4,601)	(4,358)
Opšti i administrativni troškovi	9	(6,068)	(5,142)
Troškovi amortizacije	10	(811)	(783)
Ostali rashodi	11	(120)	(329)
Ostali prihodi	12	420	344
OPERATIVNI PROFIT		3,026	2,729
Porez na dobit	13	(297)	(275)
NETO PROFIT		2,729	2,454
Zarada po akciji / u EUR	34	87.17	78.39

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 26. maja 2016. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

Aleksandar Mitrović
 Izvršni direktor za poslove podrške poslovanja

IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU
 Od 1. januara do 31. decembra 2015. godine
 (U hiljadama EUR)

Napomena	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Neto profit	<u>2,729</u>	<u>2,454</u>
Ukupni ostali rezultat		
Nerealizovani neto dobit po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, prije oporezivanja	45	315
Aktuarski dobici od dugoročnih benefita zaposlenima	-	-
Porez na prihod za ostali ukupni rezultat	-	-
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu	<u>45</u>	<u>315</u>
UKUPAN OSTALI REZULTAT	<u>2,774</u>	<u>2,769</u>

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 26. maja 2016. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
 Glavni Izvršni direktor

Aleksandar Mitrović
 Izvršni direktor za poslove podrške poslovanja

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomene	31. decembra 2015.	31. decembra 2014.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita			
kod centralnih banaka	14	124,783	67,725
Kredit i potraživanja od banaka	15	22,710	46,203
Kredit i potraživanja od klijenata	16	188,289	145,977
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	17a	66,035	26,560
- koje se drže do dospelja	17b	3,719	1,666
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke			
poduhvate po metodi kapitala		8	8
Nekretnine, postrojenja i oprema	18	1,880	2,032
Nematerijalna sredstva	19	1,079	939
Odložena poreska sredstva	13c	25	24
Ostala finansijska potraživanja	20	780	601
Ostala poslovna potraživanja	21	1,167	937
UKUPNA SREDSTVA		410,475	292,672
OBAVEZE			
Depoziti banaka	22	692	597
Depoziti klijenata	23	317,533	215,318
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	24	41,142	29,674
Rezerve	25	1,294	711
Tekuće poreske obaveze		294	253
Odložene poreske obaveze	13c	33	29
Ostale obaveze	26	5,130	4,520
Subordinisani dug	27	9,952	9,939
UKUPNE OBAVEZE		376,070	261,041
KAPITAL			
Akcijski kapital	28	16,006	16,006
Emisiona premija		7,444	7,444
Neraspoređena dobit		2,729	2,454
Ostale rezerve		8,226	5,727
UKUPAN KAPITAL		34,405	31,631
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		410,475	292,672
VANBILANSNA EVIDENCIJA	30	550,355	537,148

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 26. maja 2016. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

 Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

 Aleksandar Mitrović
 Izvršni direktor za poslove podrške poslovanja

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
Od 1. januara do 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Emisiona premija</u>	<u>Neraspoređena dobit</u>	<u>Ostale rezerve</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje, 1. januara 2014. godine	16,006	7,444	3,678	1,734	28,862
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	-	315	315
Prenos dobitka	-	-	(3,678)	3,678	-
Dobit tekućeg godine	-	-	2,454	-	2,454
Stanje, 31. decembra 2014. godine	16,006	7,444	2,454	5,727	31,631
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	-	45	45
Prenos dobitka	-	-	(2,454)	2,454	-
Dobit tekuće godine	-	-	2,729	-	2,729
Stanje, 31. decembra 2015. godine	16,006	7,444	2,729	8,226	34,405

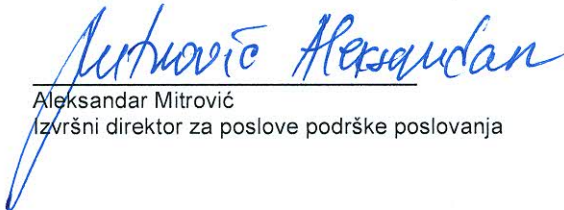
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 26. maja 2016. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

Aleksandar Mitrović
 Izvršni direktor za poslove podrške poslovanja

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	17,173	14,295
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(5,133)	(4,621)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	9,237	7,173
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(3,730)	(2,707)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(13,158)	(11,367)
Povećanje kredita i ostale aktive	(42,730)	(23,214)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	102,233	51,722
Plaćeni porezi	(921)	(664)
Ostali odlivi (Napomena 31)	(34,417)	(20,076)
Neto prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	28,554	10,541
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina i opreme	(522)	(931)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(345)	(263)
Državni zapisi	(3,117)	9,212
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	40	-
Neto priliv/ (odliv) gotovine iz aktivnosti investiranja	(3,944)	8,018
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Povećanje pozajmljenih sredstava	11,619	14,175
Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	11,619	14,175
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	630	412
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	36,859	33,146
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	112,107	78,961
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (Napomena 31)	148,966	112,107

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 26. maja 2016. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
Glavni Izvršni direktor

Aleksandar Mitrović
Izvršni direktor za poslove podrške poslovanja

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Hipotekarna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) je od 1995. godine registrovana kao akcionarsko društvo i registrovana je u Centralnom registru Privrednog suda pod registracionim brojem 4-0004632. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 3 (Rješenje broj 02/3-1/2-01). Od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-75/1-2002 od 18. decembra 2002. godine, Banka je dobila odobrenje za rad.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju, Statutom i Rješenjem Centralne banke Crne Gore, Banka obavlja poslove primanja novčanih depozita i odobravanja kredita za sopstveni račun. Pored bankarskih poslova iz prethodnog stava, Banka može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza,
- kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i dr.),
- izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata,
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet,
- finansijski lizing,
- poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti,
- trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
  - a) stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
  - b) finansijskim derivatima,
- depo poslovi,
- izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja,
- iznajmljivanje sefova,
- poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke, u skladu sa Statutom.
- Banka može, uz prethodno odobrenje Centralne banke, obavljati i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Organi upravljanja Bankom su: Skupština akcionara i Odbor direktora. Odbor direktora Banke ima dva stalna tijela i to: Odbor za reviziju i Odbor za upravljanje kreditnim rizikom. Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara Banke. Odbor direktora Banke ima 7 (sedam) članova, od kojih većina nijesu zaposleni u Banci.

Sjedište Banke je u Podgorici, u ul. Josipa Broza Tita br. 67. Na dan 31. decembra 2015. godine Banka ima 176 zaposlenih radnika (31. decembra 2014. godine: 182 zaposlena radnika).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list RCG“, br. 69/05, br. 80/08 i br. 31/11), odnosno na osnovu Odluke o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) u Crnoj Gori („Sl. list CG“, br. 69/2002) i u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore relevantnom za finansijsko izvještavanje banaka.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12, i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

Posljednji zvanični prevod je objavljen 31. decembra 2009. godine i obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza (nastavak)

Finansijski izvještaji prikazani su u formatu propisanom u Odluci o kontnom okviru za banke, mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije koji je usvojen od strane Centralne Banke Crne Gore 23. oktobra 2012. godine. Shodno tome, sve banke i mikrokreditne finansijske institucije su u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje u skladu sa navedenom Odlukom od 1. januara 2013. godine. Pored toga, Odlukom Savjeta Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13) utvrđen je sadržaj finansijskih izvještaja banaka, kao i rokovi i način sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja Centralnoj banci Crne Gore.

Pored prezentacije finansijskih izvještaja, prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2015. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

Finansijski izvještaji Banke su iskazani u hiljadama eura (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza i najvećim dijelom se odnose na procjene iznosa ispravke vrijednosti po kreditima i kamatama, ispravke vrijednosti za depozite kod drugih banaka, ispravke vrijednosti za trajne uloge i vanbilansne stavke. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

Najznačajnije procjene i pretpostavke su izvršene na sljedećim bilansnim pozicijama:

2.2.1 Obezvrjeđenje vrijednosti finansijskih sredstava

Banka vrši pregled kreditnog portfolia kako bi procijenila ispravku vrijednosti najmanje jednom kvartalno. Prilikom određivanja da li je potrebno proknjižiti gubitak po osnovu ispravke vrijednosti u bilansu uspjeha, Banka vrši procjenu da li postoji bilo koji indikator postojanja mjerljivog smanjenja u procijenjenim budućim novčanim tokovima koji proizilaze iz kreditnog portfolia, prije nego što smanjenje može biti identifikovano kod pojedinačnog kredita u portfoliju. Ovaj dokaz može uključiti bilo koje indikatore postojanja neželjene promjene u platežnom statusu zajmoprimca, kao i lokalne ekonomske uslove koji su u korelaciji sa neizvršenjem obaveza. Rukovodstvo koristi procjene bazirane na istorijskim gubicima za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima obezvrjeđenja koji su slični onima u portfoliju prilikom planiranja svojih budućih novčanih tokova. Metodologija i pretpostavke koje se koriste u procjeni iznosa i tajminga budućih novčanih tokova, pregledaju se redovno, kako bi se uklonile sve razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih iskustava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.2. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

2.2.2 Obezvrjeđenje finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju

U slučaju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, Banka na izvještajni datum procjenjuje da li postoje objektivni dokazi o obezvrjeđenju, na osnovu istih kriterijuma koji važe za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti.

Ukoliko postoji dokaz o obezvrjeđenju dužničkih finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, kumulativni gubitak, vrjednovan kao razlika između amortizovane vrijednosti i trenutne fer vrijednosti, umanjen za eventualne gubitke usled obezvrjeđenja prethodno priznate u bilansu uspjeha, se prenosi iz kapitala u bilans uspjeha, dok se porast fer vrijednosti nakon obezvrjeđenja evidentira kroz bilans uspjeha. Kada naknadni događaj dovede do smanjenja iznosa ispravke vrijednosti dužničkog finansijskog sredstva namijenjenog prodaji, prethodno priznati gubitak od obezvrjeđenja se ukida kroz bilans uspjeha.

U slučaju učešća u kapitalu raspoloživih za prodaju, objektivnim dokazom se smatra i "značajan" ili "prolongiran" pad fer vrijednosti instrumenta kapitala ispod nabavne vrijednosti. U tom slučaju, kumulativni gubitak se utvrđuje kao razlika između nabavne vrijednosti i trenutne fer vrijednosti i isti se prenosi iz kapitala u bilans uspjeha. Kada naknadni događaj dovede do smanjenja iznosa ispravke vrijednosti učešća u kapitalu, ispravka vrijednosti se ukida i priznaje direktno kroz kapital.

2.2.3 Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrjednovanja. Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument.

2.2.4 Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna. Aktuarski obračun uključuje stvaranje pretpostavki o diskontnim stopama, budućem rastu zarada i promjenama u broju zaposlenih. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti.

2.2.5 Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, zgrada postrojenja i opreme

Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja, zgrada, postrojenja i opreme u svakom periodu godišnjeg izvještavanja.

2.2.6 Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene, od strane pravnih zastupnika Banke, vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

2.3. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.4 Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha za sve finansijske instrumente koji se vode po amortizovanoj vrijednosti, primjenom metode efektivne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja), ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Prihodi od naknada i provizija na ostale bankarske usluge (platni promet, kastodi usluge, poslovi sa karticama) se uglavnom evidentiraju prema načelu nastanka poslovne promjene u periodu kada su usluge izvršene. Naknade za neiskorišćene kreditne linije se razgraničavaju (zajedno sa povezanim direktnim troškovima) i priznaju kao korekcija efektivne kamatne stope za kredit.

3.2. Troškovi operativnog lizinga

Zakupi gdje zakupodavac zadržava značajniji dio rizika i koristi od vlasništva klasifikuju se kao operativni zakupi. Plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se na teret bilansa uspjeha na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa. Kada se operativni zakup okonča prije isteka perioda zakupa, sve isplate koje zahtijeva zakupodavac na ime kazne se priznaju kao trošak u periodu u kome se desio prestanak zakupa.

3.3. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika. Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.4. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. List CG”, br. 65/01, 12/02, 80/04, br. 40/08, br. 86/09, br. 73/10, br. 40/11, br. 14/12 i br. 61/13). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda) i Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 55/12).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Porezi i doprinosi (nastavak)

Porez na dobit (nastavak)

Tekući porez na dobit (nastavak)

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Finansijska sredstva

3.5.1. Klasifikacija

Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha; krediti i potraživanja; finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva koja se drže do roka dospeljeća. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

(a) Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha

Ova kategorija ima dvije podkategorije: finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja i finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha.

Finansijsko sredstvo se klasifikuje kao sredstvo koje se drži radi trgovanja ukoliko je pribavljeno prvenstveno radi prodaje u kratkom roku ili ukoliko postoji dokaz o postojanju obrasca po kojem ono ostvaruje profit u kratkom roku ili pak po odluci rukovodstva.

Derivati se uvijek klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja, osim ako su određeni kao instrument zaštite od rizika.

(b) Krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Oni nastaju kada Banka odobrava novac ili usluge direktno komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima. Krediti i potraživanja obuhvataju kredite i potraživanja od banaka i klijenata.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijska sredstva (nastavak)

3.5.1. Klasifikacija (nastavak)

(c) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su ona nederivativna finansijska sredstva koja nijesu klasifikovana ni u jednu od preostale tri kategorije finansijskih sredstava, odnosno nisu finansijska sredstva koja se drže do roka dospijanja, finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha, ili zajmovi. Ulaganja raspoloživa za prodaju su sredstva za koja postoji namjera da se drže neodređeno vrijeme, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti, odnosno u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili cijene kapitala. Pomenuti finansijski instrumenti obuhvataju ulaganja u kapital i dužničke hartije od vrijednosti.

(d) Finansijska sredstva koja se drže do roka dospijanja

Finansijska sredstva koja se drže do roka dospijanja su finansijski instrumenti sa fiksnim ili utvrdivim rokom plaćanja za koje Banka kod nabavljanja nedvosmisleno iskazuje namjeru i sposobnost da će ih posjedovati do njihovog dospijanja.

3.5.2. Priznavanje i mjerenje

Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove, osim u slučaju finansijskih sredstava koja se iskazuju po fer vrijednosti, a čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha se nakon inicijalnog priznavanja, iskazuju po fer vrijednosti. Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, iskazuju se u periodu u kome su nastali.

Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju iskazuju se u okviru kapitala na računu Rezerve kapitala, sve dok finansijsko sredstvo ne bude isknjiženo odnosno obezvrijeđeno, kada se kumulativni dobiti ili gubici prethodno iskazani u kapitalu priznaju u bilansu uspjeha.

Kredit i plasmani se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove. Oni se naknadno iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, dobijenoj primjenom metode efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Amortizovana vrijednost je izračunata uzimanjem u obzir svih troškova izdavanja i svih diskonta ili premija prilikom poravnanja. Gubici koji proizilaze iz obezvrijeđenja priznati su u bilansu uspjeha.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju naknadno se vrijednuje po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici priznaju se direktno na kapitalu, kao revalorizacione rezerve. Ukoliko je investicija ustupljena, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat na kapitalu, priznaje se u bilansu uspjeha. Kamata koja je zarađena u periodu držanja finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju prikazana je kao kamatni prihod korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Dividende koje su zarađene u periodu držanja finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju, priznate su u bilansu uspjeha onda kada je pravo na plaćanje uspostavljeno. Gubici koji proizilaze iz ispravke vrijednosti takve investicije priznati su u bilansu uspjeha i prestaju da se priznaju u revalorizacionim rezervama.

Finansijska sredstva koja se drže do dospijanja su nederivativna finansijska sredstva kotirana na aktivnom tržištu sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim rokovima dospijanja, koje Banka namjerava i ima mogućnosti da drži do dospijanja. Nakon inicijalnog vrijednovanja, finansijska sredstva koja se drže do dospijanja vrijednuju se naknadno po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope, umanjeno za ispravku vrijednosti. Amortizovani trošak izračunava se uzimanjem u obzir sve diskonte i premije pri akviziciji i naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope. Amortizacija je uključena u kamatni prihod. Gubici koji proizilaze iz ispravke vrijednosti takvih investicija priznati su u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5.3. Prestanak priznavanja

Priznavanje finansijskog sredstva prestaje po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva, odnosno kada Banka prenese sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvima.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena tj. kada je dug isplaćen, storniran ili istekao. Priznavanje knjigovodstvene vrijednosti finansijske obaveze isknižene na osnovu svopa duga u kapital prestaje emitovanjem akcijskog kapitala u vrijednosti ekvivalentnoj tržišnoj vrijednosti akcija Banke na crnogorskoj berzi.

Ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa banke, banka je dužna da to potraživanje otpiše i da ga, u visini dugovanog iznosa, vodi u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate.

3.6. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U izvještaju o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotov novac, sredstva kod Centralne banke Crne Gore uključujući i obaveznu rezervu i sredstva na računima kod drugih banaka u zemlji i inostranstvu.

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje nenaplativih potraživanja

Obračun obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke)

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13), Banka vrijednuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke u skladu sa MRS 39.

Rezervisanja za gubitke se prema internoj politici izdvajaju za kredite, kreditne kartice, dozvoljena prekoračenja po tekućim računima, proteste po garancijama, provizije po računima fizičkih lica, odnosno za bilansnu aktivu Banke koja je izložena kreditnom riziku i vanbilansnu izloženost Banke, koja potencijalno može biti izložena kreditnom riziku.

Banka vrši pregled potraživanja i drugih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti na kvartalnom nivou. Kod utvrđivanja da li postoje gubici po osnovu obezvrijeđenja potraživanja i drugih plasmana, Banka procjenjuje da li postoje informacije i dokazi koje ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine na grupnom nivou, prije nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja, odnosno plasmana. Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu potraživanja i plasmana uključuju: neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, kao i tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza. Procjene rukovodstva o obezvrijeđenju potraživanja i drugih plasmana putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim rizikom i sličnim uzrocima obezvrijeđenja. Metodologija i pretpostavke od kojih se polazi pri definisanju iznosa i perioda priliva gotovine po osnovu plasmana su predmet redovne provjere u cilju svođenja na minimum razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih gubitaka.

Banka vrši procjenu obezvrijeđenja potraživanja kao pojedinačnu i grupnu procjenu.

Pojedinačno procjenjivanje

Banka procjenjuje ispravku vrijednosti za svaki pojedinačno značajan plasman i tom prilikom se uzimaju u obzir finansijska pozicija korisnika kredita, održivost biznis plana, njegova sposobnost da poboljša svoje performanse u slučaju finansijskih teškoća, projektovani prihodi, raspoloživost drugih vrsta finansijske podrške i vrijednost kolaterala koja se može realizovati, kao i očekivani novčani tokovi. Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema procjeni bitno mijenjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrijednost kolaterala i izvjesnost ispunjenja obaveza klijenta prema Banci, vrši se vanredna procjena obezvrijeđenja plasmana.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrijeđenje nenaplativih potraživanja (nastavak)

Pojedinačno procjenjivanje (nastavak)

Materijalno značajnim potraživanjem smatra se ukupna bruto izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća ili jednaka od EUR 30,000.

Pojedinačno se procjenjuju svi klijenti koji zadovoljavaju sledeća tri kriterijuma:

1. ukupna bruto izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća ili jednaka od EUR 30,000
2. kašnjenja veća od 90 dana
3. dospjelo potraživanje je veće od EUR 20 za fizička lica odnosno EUR 200 za pravna lica.

Pojedinačna ispravka vrijednosti potraživanja jednaka je pozitivnoj razlici između knjigovodstvene vrijednosti i njene nadoknadive vrijednosti, dobijene diskontovanjem procijenjenih budućih novčanih tokova primenom ugovorene efektivne kamatne stope. Procijenjeni novčani tokovi mogu se odnositi na gotovinske tokove iz redovnog poslovanja klijenta, ukoliko postoje, ali i na gotovinske tokove koji se očekuju da će nastati iz realizacije hipoteke u periodu od 5 godina, uz primjenu haircut-a na vrijednost kolaterala.

Materijalno značajna potraživanja mogu biti predmet pojedinačne procjene i u slučaju kada su kašnjenja manja od 90 dana, u slučaju da rukovodstvo Banke smatra da postoje objektivni dokazi obezvrijeđenja.

Objektivni dokazi obezvrijeđenja mogu biti sljedeći:

- Veliki finansijski problemi dužnika uključujući i stečaj
- Restruktuiranje kredita (značajne izmjene uslova, smanjenja kamatne stope, djelimični grejs periodi (zamrzavanje i plaćanje samo kamate) neophodni zbog kreditne (finansijske) sposobnosti (ne uslijed tržišnih faktora ili tehničkih izmjena)
- Umanjenje vrijednosti pokrića, npr. uslijed niže vrijednosti kolaterala (naročito u slučaju projektnog finansiranja) u slučaju nedovoljnih postojećih tokova gotovine
- Protest garancije (ukoliko je garanciju povuklo treće lice ovo predstavlja indikator umanjena vrijednosti) ili velika vjerovatnoća pojave protesta (pada) garancije u bliskoj budućnosti
- Nedostatak saradnje od strane klijenata u slučaju dokazanih problema sa otplatom dugovanja
- Nedostatak redovnog mjesečnog prihoda (naročito važno za segment fizičkih lica)
- Evidentan pad prometa uslijed smanjene poslovne aktivnosti za privredna društva
- Transfer grupe povezanih lica u Službu za vođenje rizičnih plasmana
- U slučaju materijalnih promjena kod obezvrijeđenja kredita (značajne promjene kod rezultata dužnika, vrijednost kolaterala, ostale bitne promjene koje mogu uticati na obim obezbjeđenja).

Grupno procjenjivanje

Ispravke vrijednosti se procjenjuju za plasmane koji nijesu pojedinačno značajni i za pojedinačno materijalno značajne plasmane kod kojih ne postoji objektivni dokaz o pojedinačnom obezvrijeđenju.

Grupna procjena se vrši po grupama koje se formiraju na osnovu interno propisane metodologije, bazirane na danima kašnjenja i to na kvartalnom nivou. Izračunavanje grupnih procenata obezvrijeđenja se vrši na osnovu statističkih modela migracija kategorija rizičnosti u status neizmirivanja obaveza po vrstama klijenata ili proizvoda. Dobijeni procenti migracija koriguju se za izvršenu naplatu potraživanja.

Grupna procjena se dijeli u četiri kategorije: za pravna lica i za fizička lica u tri kategorije (gotovinski, potrošački i stambeni krediti). Na grupnoj osnovi kreditni plasmani se klasifikuju u određene interne klase rizika za partiju, prema broju dana docnje.

Potraživanje kao osnova za obračun rezervisanja za gubitke po kreditnim proizvodima se umanjuje za iznos depozita i garancija u korist banke izdatih od strane prvoklasne banke ili države kao i iznos hipoteka hair-cutovanih sa 30% i diskontovanih sa efektivnom kamatnom stopom za taj plasman i periodom diskontovanja od 5 godina.

Obezvrijeđenje kredita umanjuje vrijednost kredita i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje nenaplativih potraživanja (nastavak)

Grupno procjenjivanje (nastavak)

Iznosi očekivanih priliva po kreditu procjenjuju se na osnovu dokaza o planiranim prihodima dužnika, a u slučaju da su nedovoljni primjenjuje se procjena novčanog toka iz realizacije kolaterala. Procjena broja dana kašnjenja naplate određenog potraživanja od dužnika, utvrđuje se sagledavanjem svih relevantnih dokaza o vremenu realizacije planiranih prihoda dužnika, kao i iskustvenih podataka o kašnjenju u plaćanju tog dužnika.

U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka pribavlja i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se obezbjeđuje naplata potraživanja i minimizira kreditni rizik. U zavisnosti od procjene mogućnosti izmirenja ugovoreni obaveza, definiše se stepen pokrivanja plasmana, kako bi se u slučaju neizvršavanja obaveza dužnika, aktiviranjem kolaterala realno mogla naplatiti potraživanja. Količina i tip potrebnog kolaterala zavisi od procjene kreditnog rizika.

Nepokretnost, roba, oprema i ostale pokretne stvari koje su predmet zaloge moraju biti i osigurane od strane osiguravajućeg društva prihvatljivog za Banku, a polise vinkulirane u korist Banke. Banka prati tržišnu vrijednost kolaterala i u slučaju potrebe može zahtijevati dodatni kolateral u skladu sa zaključenim ugovorom.

Reprogramirani krediti

Gdje je moguće, Banka nastoji reprogramirati kredite umjesto da preuzme kolateral. To može uključivati produženje otplate i sporazum o novim uslovima kreditiranja. Nakon što su uslovi reprogramirani, kredit se više ne smatra dospjelim. Uprava kontinuirano analizira reprogramirane kredite kako bi se osiguralo da su ispunjeni svi kriterijumi, i da buduća plaćanja budu izvjesna. Kredit je i dalje predmet pojedinačnog ili kolektivnog procjenjivanja i ispravke vrijednosti, koja se računa korišćenjem izvorne efektivne kamatne stope kredita. Nakon što je kredit reprogramiran, tretira se kao loš plasman u narednih šest mjeseci.

Obračun rezervacija za potencijalne gubitke

Banka je dužna da bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu kao i da izračuna rezervacije za potencijalne gubitke, u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13). U skladu sa navedenom Odlukom, Banka je primijenila sljedeće procenete i dane kašnjenja po kategorijama rizičnosti za obračun rezervacije za potencijalne gubitke:

Kategorija rizika	Na dan 31. decembra 2015. godine	
	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke obračunatog u skladu sa internom metodologijom Banke primjenom Međunarodnog računovodstvenog standarda 39.

Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavku od sopstvenih sredstava banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva

Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Banka procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrijednost sredstva. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza, vrši se procjena nadoknadivog iznosa. Nadoknadiv iznos je veći od neto prodajne cijene ili vrijednosti u upotrebi. Ukoliko je nadoknadiv iznos veći od knjigovodstvene vrijednosti, sredstvo ne bi trebalo da bude obezvrijeđeno.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene djelova opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), troškovi remonta i generalnih popravki poslovnih prostora priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti poslovnih prostora odnosno opreme ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti.

Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja opreme: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih djelova i potrošnog materijala, kao i troškovi svakodnevnih popravki, smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Gubici ili dobici nastali pri otuđenju ili rashodovanju poslovnih prostora i opreme utvrđeni su kao razlika između iznosa dobijenog prodajom i sadašnje vrijednosti po kojoj se poslovni prostor odnosno oprema vodi, i priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha u periodu u kom je nastalo otuđenje ili rashodovanje.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost poslovnih prostora i opreme, a primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se poslovni prostor i oprema u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Primjenjene stope su sljedeće:

Glavne grupe	Stope amortizacije (%)
Građevinski objekti	2.00
Motorna vozila	15.00
Namještaj i ostala oprema	15.00 – 20.00
Kompjuterska oprema	33.33
Sitan inventar	50

Period amortizacije osnovnih sredstava počinje onda kada su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha.

Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se sastoje od softvera i licenci. Nematerijalna ulaganja koja su nabavljena kapitalizuju se u visini nabavne vrijednosti na dan transakcije. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna ulaganja se iskazuju u visini nabavne vrijednosti umanjene za akumuliranu amortizaciju i eventualno umanjenje vrijednosti usljed obezvrijeđenja.

Troškovi koji se direktno mogu povezati sa određenim softverom i koji će generisati ekonomsku korist u periodu dužem od jedne godine, evidentiraju se kao nematerijalna ulaganja. Troškovi održavanja i razvoj kompjuterskih softvera se evidentiraju kao trošak u trenutku njihovog nastanka.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost nematerijalnih ulaganja u periodu od 5 godina, s ciljem da se nematerijalna ulaganja u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Kapital Banke

U okviru kapitala Banke iskazani su akcionarski kapital, emisiona premija, rezerve Banke i nepokriveni akumulirani gubitak i dobitak.

Akcionarski kapital Banke obrazuje se iz uloženi sredstava osnivača i akcionara Banke u novčanom i nenovčanom obliku. Zakonom o hartijama od vrijednosti definisano je da su hartije od vrijednosti dematerijalizovane i postoje u obliku elektronskog zapisa u kompjuterskom sistemu Centralne Depozitarne Agencije. Izvod iz registra Centralne Depozitarne Agencije je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

3.10. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina pri odlasku u penziju ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa Granskim kolektivnim ugovorom za banke, druge finansijske organizacije i osiguranja ("Sl. list RCG", br. 35/04, 12/06) koji je prestao da važi 2. avgusta 2015. godine, Banka je nastavila da priznaje obavezu isplate otpremnina zaposlenima prilikom odlaska u penziju, u visini šest prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu koji prethodi isplati otpremnine.

Ukupni rashodi dugoročnih rezervisanja koji se odnose na buduće odlive po osnovu penzionisanja zaposlenih procjenjuju se na osnovu aktuarskog obračuna. Za potrebe procjene Banka angažuje ovlaštenog aktuara koji vrši obračun budućih obaveza, diskontovanjem procijenjenih budućih odliva, korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinici prava.

Obaveze se odmjeravaju u visini sadašnje vrijednosti budućih izdataka, uzimajući u obzir rast budućih zarada i drugih uslova, koji se raspodjeljuju na ugodnosti zaposlenih na osnovu prošlog i budućeg radnog vijeka.

3.11. Pravična (fer) vrijednost

Fer vrijednost predstavlja cijenu koja bi bila dobijena za transakciju prodaje sredstva ili plaćanja za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum vrijednovanja. Utvrđivanje fer vrijednosti bazirano je na pretpostavci da se transakcija održala na primarnom tržištu sredstva ili obaveze ili, u odsustvu primarnog tržišta, na najpovoljnijem tržištu za sredstvo ili obavezu.

U slučaju da za sredstvo ili obavezu postoji primarno tržište, fer vrijednost predstavlja cijena na tom tržištu.

Fer vrijednost sredstva ili obaveze se vrijednuje korišćenjem pretpostavki koje bi koristili učesnici na tržištu kada utvrđuju cijenu sredstva ili obaveze, pretpostavljajući da učesnici na tržištu djelaju u svom najboljem ekonomskom interesu.

Fer vrijednost nefinansijskog sredstva uzima u obzir mogućnost tržišnog učesnika da generiše najveće i najbolje ekonomske koristi korišćenjem tog sredstva ili prodajom drugom učesniku na tržištu koji bi najviše i najbolje iskoristio sredstvo.

Banka koristi tehnike vrijednovanja koje su odgovarajuće u okolnostima i za koje su dostupni podaci korišćeni za utvrđivanje fer vrijednosti, pri čemu se maksimizira korišćenje relevantnih uočljivih ulaznih podataka i minimizira korišćenje neuočljivih ulaznih podataka. Tehnike vrijednovanja se revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Pravična (fer) vrijednost (nastavak)

Sva sredstva i obaveze koja se vrijednuju po fer vrijednosti ili čija se fer vrijednost objelodanjuje u finansijskim izvještajima klasifikovana su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

- Nivo 1 - Kotirane tržišne cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za istovjetna sredstva ili obaveze
- Nivo 2 - Korišćenje tehnike vrijednovanja za koje je najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti direktno ili indirektno uočljiv
- Nivo 3 - Korišćenje tehnike vrijednovanja za koje najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti nije uočljiv

Za sredstva ili obaveze koje se kontinuirano vrijednuju po fer vrijednosti u finansijskim izvještajima, Banka utvrđuje ponovnom procjenom kategorizacije na svaki izvještajni datum da li su se desili prelazi između nivoa hijerarhije.

3.12. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu kao rezultat prethodnih događaja;
- je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava; i
- se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

3.13. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, sve razlike između ostvarenog priliva umanjenog za transakcione troškove i iznosa otplata priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.14. Izdate dužničke hartije od vrijednosti

Izdate dužničke hartije od vrijednosti se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za transakcione troškove koji se direktno pripisuju njihovom izdavanju. Izdate dužničke hartije od vrijednosti se naknadno odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti. Kamate, diskonti i premije se priznaju u bilansu uspjeha kao rashodi kamata razgraničeni u toku perioda dospjeća.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

4.1. Upravljanje rizicima

Banka je uspostavila sveobuhvatni sistem upravljanja rizicima koji obuhvataju definisanu strategiju za upravljanje rizicima, usvojene politike i procese za upravljanje rizicima, definisana ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima, efikasan i pouzdan sistem informacione tehnologije, procedure za nepredviđene situacije, stresno testiranje.

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Strategija upravljanja rizicima sadrži: pregled, ciljeve i kriterijume svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena. Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Služba za kontrolu rizika je odgovorna za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima i usaglašenost sa procedurama za upravljanje rizicima i definisanim limitima o čemu se mjesečno izvještava Odboru direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke kreditnom riziku je u nadležnosti Sektora za upravljanje kreditnim rizikom. Banka takođe primjenjuje Međunarodno priznate standarde, prati najave i izmjene u zakonskoj regulativi i analizira uticaj rizika kako bi blagovremeno uskladila svoje poslovanje sa propisima.

Banka testira osjetljivost Banke na pojedine vrste rizika i na zbirnoj osnovi, korišćenjem više vrsta stres scenarija. Pod stres scenariom podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje Banke.

4.2. Kreditni rizik

U svom poslovanju Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti, kako bi smanjila što je više moguće izloženost kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Prilikom donošenja odluke o kreditiranju vodi se računa o promjenama u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine dio kreditnog portfolija Banke, a koji mogu dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja.

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12 i 57/13), koja se primjenjuje od 1. januara 2013. godine, i koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki vanbilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvrijeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Banke, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolija. Ublažavanje kreditnog rizika se sprovodi kroz ugovaranje adekvatnih sredstava obezbjeđenja potraživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

4.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuni sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su kontrole koja se vrši jednom godišnje ili češće. Svi krediti iznad propisanog limita odobreni su od strane Odbora za upravljanje kreditnim rizikom.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Izloženost riziku po pojedinačnim zajmoprimaocima, uključujući druge banke i finansijske institucije, dalje se ograničava tako što se utvrđuje podlimit u odnosu na bilansnu i vanbilansnu izloženost. Stvarna izloženost u odnosu na utvrđene limite se redovno prati.

Upravljanje izloženosti kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze. Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje potraživanja, kako bi se maksimalno iskoristile raspoložive mogućnosti za namirenje potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiva.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetom u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MRS 39

Na dan sastavljanja finansijskih iskaza Banka procjenjuje da li postoji bilo kakav objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, u skladu sa zahtjevima MRS 39. Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava obuhvata podatke koje imalac sredstva može da primijeti o nastanku gubitka kao što su:

- kašnjenje u plaćanju kamate ili glavnice;
- restrukturiranje plasmana;
- kršenje ugovora, finansijske teškoće dužnika;
- visoka vjerovatnoća bankrotstva ili likvidacije, proces naplate duga od strane države;
- pokretanje sudskog spora protiv dužnika;
- status neizmirenja obaveza na nivou grupe povezanih lica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MRS 39 (nastavak)

U skladu sa usvojenom metodologijom, Banka procjenjuje da li postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti pojedinačno za finansijska sredstva koja su pojedinačno značajna.

Izračunavanje sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine obezbijeđenog finansijskog sredstva odražava novčane tokove koji mogu biti rezultat isključivanja umanjena za troškove pribavljanja i prodaje kolaterala, bez obzira na to da li je isključenje vjerovatno ili ne.

U svrhe zajedničke procjene umanjenja vrijednosti, finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna se grupišu na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika.

4.2.3 Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Bilansne stavke		
Kredit i potraživanja od banaka	22,710	46,203
Kredit i potraživanja od klijenata	186,239	141,686
Kamatna i druga potraživanja	2,044	1,568
Factoring	6	2,723
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	62,447	24,089
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	3,719	1,666
	277,165	217,935
Vanbilansne stavke		
Finansijske garancije	44,706	44,856
Činidbene garancije	8,736	10,443
Nepokriveni akreditivi	1,087	1,245
Nepovučene kreditne linije	13,080	12,228
	67,609	68,772
Ukupna izloženost kreditnom riziku	344,774	286,707

Izloženost kreditnom riziku kontroliše se pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

Prije odobravanja kredita i drugih plasmana Banka procjenjuje dužnikovu kreditnu sposobnost uzimajući u obzir kriterijume koje je utvrdila internim aktom, kao i pravnu valjanost i procijenjenu vrijednost kolaterala.

Vrijednost kolaterala izračunava se kao njegova neto vrijednost, pod kojom se podrazumijeva tržišna vrijednost umanjena za sve troškove koji se odnose na realizaciju kolaterala.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti
- polise osiguranja
- garancije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.4. Krediti i plasmani**

Kreditni i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

	U hiljadama EUR							
	Neobezvrijeđeni nedospjeli	Neobezvrijeđeni dospjeli	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno, bruto	Pojedinačno obezvrjeđenje	Grupno obezvrjeđenje	Ukupno obezvrjeđenje	Ukupno, neto
31. decembar 2015. godine								
Stambeni krediti	778	-	-	778	-	(11)	(11)	767
Prekoračenje po tekućim računima	1,464	88	-	1,552	-	(67)	(67)	1,485
Potrošački krediti	31,479	444	33	31,956	(33)	(635)	(668)	31,288
Kreditne kartice	653	18	-	671	-	(20)	(20)	651
Namjenski krediti	227	50	-	277	-	(15)	(15)	262
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	16,091	182	930	17,203	(470)	(182)	(652)	16,551
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni malim preduzećima	49,911	437	21,199	71,547	(2,649)	(907)	(3,556)	67,991
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	45,869	280	19,347	65,496	(550)	(681)	(1,231)	64,265
Kreditni Vladi i opštinama	178	7	1,669	1,854	(30)	-	(30)	1,824
Kreditni finansijskim institucijama	1,201	-	-	1,201	-	(46)	(46)	1,155
Kreditni i plasmani dati bankama	-	-	-	-	-	-	-	-
	147,851	1,506	43,178	192,535	(3,732)	(2,564)	(6,296)	186,239

	U hiljadama EUR							
	Neobezvrijeđeni nedospjeli	Neobezvrijeđeni dospjeli	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno, bruto	Pojedinačno obezvrjeđenje	Grupno obezvrjeđenje	Ukupno obezvrjeđenje	Ukupno, neto
31. decembar 2014. godine								
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-
Prekoračenje po tekućim računima	1,044	63	-	1,107	-	(41)	(41)	1,066
Potrošački krediti	24,604	413	96	25,113	(34)	(346)	(380)	24,733
Kreditne kartice	600	20	12	632	-	(19)	(19)	613
Namjenski krediti	254	105	-	359	-	(83)	(83)	276
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	15,382	413	1,869	17,664	(630)	(380)	(1,010)	16,654
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni malim preduzećima	49,680	1,463	15,548	66,691	(3,096)	(279)	(3,375)	63,316
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	26,283	1,192	5,029	32,504	(166)	(149)	(315)	32,189
Kreditni Vladi i opštinama	1,668	7	127	1,802	(1)	(11)	(12)	1,790
Kreditni finansijskim institucijama	1,054	-	-	1,054	-	(5)	(5)	1,049
Kreditni i plasmani dati bankama	-	-	-	-	-	-	-	-
	120,569	3,676	22,681	146,926	(3,927)	(1,313)	(5,240)	141,686

Kreditni i potraživanja koji nisu ni dospjeli niti obezvrjeđeni u 2015. i 2014. godini su svi svrstani u dobru aktivu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

a) Dospjeli ali pojedinačno neobezvrijeđeni krediti i plasmani

	U hiljadama EUR							Ukupno
	Do 30 dana kašnjenja	Od 31 do 60 dana kašnjenja	Od 61 do 90 dana kašnjenja	Od 91 do 180 dana kašnjenja	Od 181 do 365 dana kašnjenja	Od 1 do 5 godina kašnjenja	Preko 5 godina kašnjenja	
31. decembar 2015. godine								
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-
Prekoračenja po tekućim računima	34	3	1	13	6	29	2	88
Potrošački krediti	325	21	13	9	22	54	-	444
Kreditne kartice	5	1	2	2	3	5	-	18
Namjenski krediti	13	1	-	-	-	36	-	50
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	60	21	3	4	15	79	-	182
Kreditni mikro i malim preduzećima	267	35	7	37	42	49	-	437
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	280	-	-	-	-	-	-	280
Kreditni Vladi i opštinama	7	-	-	-	-	-	-	7
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-
	991	82	26	65	88	252	2	1,506

	U hiljadama EUR							Ukupno
	Do 30 dana kašnjenja	Od 31 do 60 dana kašnjenja	Od 61 do 90 dana kašnjenja	Od 91 do 180 dana kašnjenja	Od 181 do 365 dana kašnjenja	Od 1 do 5 godina kašnjenja	Preko 5 godina kašnjenja	
31. decembar 2014. godine								
Prekoračenja po tekućim računima	24	6	4	4	6	19	-	63
Potrošački krediti	266	65	-	25	19	38	-	413
Kreditne kartice	3	4	2	-	4	7	-	20
Namjenski krediti	2	5	-	6	14	78	-	105
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	236	29	-	9	27	112	-	413
Kreditni mikro i malim preduzećima	1,178	202	8	29	26	20	-	1,463
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	1,007	83	102	-	-	-	-	1,192
Kreditni Vladi i opštinama	7	-	-	0	-	-	-	7
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-
	2,723	394	116	73	96	274	-	3,676

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja

	31. decembar 2015.	U hiljadama EUR 31. decembar 2014.
Depoziti	22,874	21,690
Zaloga	49,601	50,084
Hipoteke i fiducije	303,069	303,549
Polise	387	404
Garancije	11,354	9,008
Ukupno	387,285	384,735

	31. decembar 2015.	U hiljadama EUR 31. decembar 2014.
Dospjeli ali individualno neobezvrijeđeni		
Depoziti	22,078	21,514
Zaloga	34,171	44,538
Hipoteke i fiducije	236,921	227,054
Polise	386	404
Garancije	11,354	9,008
Ukupno	304,910	302,518

	31. decembar 2015.	U hiljadama EUR 31. decembar 2014.
Individualno obezvrijeđeni		
Depoziti	796	176
Zaloga	15,430	5,546
Hipoteke i fiducije	66,148	76,495
Polise	1	-
Garancije	-	-
Ukupno	82,375	82,217

Banka kao predmet hipoteke uzima nepokretnosti čija se vrijednost za pravna lica definiše za svaki slučaj pojedinačno, što je u nadležnosti donosioca odluke o odobrenju kredita, dok su za fizička lica definisani iznosi u zavisnosti od vrste proizvoda. Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti, poslovni prostori i zemljište zavisno od lokacije i njegove buduće namjene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

c) Restruktuirani krediti i plasmani

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- a. produžila rok otplate za glavnice ili kamatu,
- b. zamijenila postojeći novim plasmanom,
- c. preuzela potraživanja dužnika prema trećem licu na ime potpune ili djelimične naplate kredita
- d. smanjila iznos duga glavnice ili kamate
- e. smanjila kamatnu stopu i
- f. napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Banka je restrukturirala u toku 2015. godine kredite u iznosu od EUR 23,113 hiljada (2014: EUR 11,865 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku, sa umanjnjem za obezvrjeđenje vrijednosti, je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	-	18,510	2,502	1,698	22,710
Kredit i potraživanja od klijenata	170,873	15,028	15	2,373	188,289
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	39,266	16,899	-	6,282	62,447
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	3,719	-	-	-	3,719
31. decembar 2015. godine	213,858	50,437	2,517	10,353	277,165
31. decembar 2014. godine	159,465	48,586	4,118	5,766	217,935

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, sa umanjnjem za obezvrjeđenje vrijednosti je prikazana u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR

	Finansije	Transport, saobraćaj i telekomunikacije	Usluge pružanja smještaja i ishrane	Trgovina na veliko i malo i trgovina na popravka motornih vozila i motocikla	Građevinarstvo	Energetika	Vađenje rude i kamena	Administracija i pomoćne uslužne djelatnosti	Trgovina nekretnima	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Proizvodnja	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	3,078	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19,632	-	22,710
Kreditni i potraživanja od klijenata	2,380	12,586	15,159	45,125	11,114	880	1,793	1,261	10,910	3,244	7,072	25,761	51,004	188,289
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	44,310	943	-	-	-	-	-	-	-	-	942	16,252	-	62,447
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	3,719	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,719
31. decembar 2015. godine	53,487	13,529	15,159	45,125	11,114	880	1,793	1,261	10,910	3,244	8,014	61,645	51,004	277,165
31. decembar 2014. godine	17,631	11,735	7,793	44,120	9,342	1,298	757	1,281	8,817	2,599	4,081	65,091	43,390	217,935

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

31. decembar 2015. godine	U hiljadama EUR			
	<u>Nepovučene kreditne linije</u>	<u>Garancije</u>	<u>Akreditivi</u>	<u>Ukupno</u>
Do 1 godine	10,935	32,910	1,087	44,932
Od 1 do 5 godina	1,346	20,522	-	21,868
Preko 5 godina	799	10	-	809
	<u>13,080</u>	<u>53,442</u>	<u>1,087</u>	<u>67,609</u>

31. decembar 2014. godine	U hiljadama EUR			
	<u>Nepovučene kreditne linije</u>	<u>Garancije</u>	<u>Akreditivi</u>	<u>Ukupno</u>
Do 1 godine	9,799	40,582	1,245	51,626
Od 1 do 5 godina	2,429	14,707	-	17,136
Preko 5 godina	-	10	-	10
	<u>12,228</u>	<u>55,299</u>	<u>1,245</u>	<u>68,772</u>

4.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

4.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2015. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	<u>USD</u>	<u>GBP</u>	<u>CHF</u>	<u>Ostalo</u>	<u>Ukupno</u>
Devizna sredstva	12,482	520	1,263	58	14,323
Obaveze u devizama	12,960	459	1,299	52	14,770
Neto otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2015. godine	<u>(478)</u>	<u>61</u>	<u>(36)</u>	<u>6</u>	<u>(447)</u>
- 31. decembra 2014. godine	<u>(362)</u>	<u>1</u>	<u>(13)</u>	<u>2</u>	<u>(372)</u>
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2015. godine	<u>-2%</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	
- 31. decembra 2014. godine	<u>-2%</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	
Agregatna otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2015. godine	<u>(447)</u>				
- 31. decembra 2014. godine	<u>(372)</u>				
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2015. godine	<u>-2.08%</u>				
- 31. decembra 2014. godine	<u>-1.86%</u>				

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propusta (nenamjernih i namjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih spoljnih događaja, uključujući i događaje sa malom vjerovatnoćom dešavanja.

Izloženost operativnom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2015. godine:

	U hiljadama EUR		
	<u>Kamatonosno</u>	<u>Nekamatonosno</u>	<u>Ukupno</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	4,605	120,178	124,783
Kredit i potraživanja od banaka	-	22,710	22,710
Kredit i potraživanja od klijenata	188,252	37	188,289
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	59,927	6,108	66,035
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	3,719	-	3,719
Ukupna sredstva	<u>256,503</u>	<u>149,033</u>	<u>405,536</u>
OBAVEZE			
Depoziti banaka	3	689	692
Depoziti klijenata	265,471	52,062	317,533
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	41,142	-	41,142
Subordinisani dug	9,952	-	9,952
Ukupno obaveze	<u>316,568</u>	<u>52,751</u>	<u>369,319</u>
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2015. godine	<u>(60,065)</u>	<u>96,282</u>	<u>36,217</u>
- 31. decembar 2014. godine	<u>(58,487)</u>	<u>91,090</u>	<u>32,603</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabele prikazuju godišnje aktivne i pasivne kamatne stope monetarnih finansijskih instrumenata:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Pravna lica:	
- kratkoročni krediti iz sredstava Banke	2.5 -12
- kratkoročni krediti iz drugih izvora	9.25
- kratkoročni krediti bankama i drugim finansijskim organi.	-
- aranžmanski krediti	-
- dugoročni krediti iz sredstava Banke	3 - 13
- dugoročni krediti iz drugih izvora	4 - 9.5
- krediti za mala i srednja preduzeća do 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za mala i srednja preduzeća preko 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za preduzetnike do 24 mjeseca	8.75 - 10
- krediti za preduzetnike preko 24 mjeseca	9.5

Aktivne kamatne stope koje su primjenjivane na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2015. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Stanovništvo:	
- gotovinski krediti	0.88p.m. – 12p.a.
- potrošački krediti	0.9p.m. - 11.49p.a.
- krediti za kupovinu automobila	-
- krediti za adaptaciju i finansiranje do 60 mjeseci	-
- krediti za adaptaciju i finansiranje preko 60 mjeseci	-
- stambeni krediti	7.49 - 10

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite pravnih lica toku 2015. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	0 - 0.4
Kratkoročni depoziti	0 - 2.8
Dugoročni depoziti	0 - 3.25

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite fizičkih lica u toku 2015. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	
Štednja po viđenju:	
- EUR	0.01
- ostale valute	-
Oročeni depoziti u EUR:	
- mjesec dana	0.01 - 3.3
- tri mjeseca	0.01 - 3.2
- šest mjeseci	1.5 - 3.4
- 12 mjeseci	0.01 - 3.75
- 24 mjeseca	2.6 - 4
- 36 mjeseci	0.6 - 4.25
Oročeni depoziti u stranim valutama (USD):	
- tri mjeseca	0.05
- šest mjeseci	0.1
- 12 mjeseci	0 - 1.5

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)
4.3. Tržišni rizik (nastavak)
4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2015. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

Osjetljiva aktiva	<i>U hiljadama EUR</i>					
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	4,605	-	-	-	-	4,605
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	20,000	24,852	15,065	33,336	94,999	188,252
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	6	-	3,500	-	213	3,719
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	58,095	133	1,039	278	382	59,927
Ukupno	82,706	24,985	19,604	33,614	95,594	256,503
% od ukupne kamatonosne aktive	32%	10%	8%	13%	37%	100%
Osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti banaka	3	-	-	-	-	3
Kamatonosni depoziti klijenata	124,057	28,066	25,069	51,174	37,105	265,471
Kamatonosne pozajmice klijenata	5,011	-	238	1,478	34,415	41,142
Subordinisani dug	(48)	-	-	-	10,000	9,952
Ukupno	129,023	28,066	25,307	52,652	81,520	316,568
% od ukupne kamatonosnih obaveza	41%	9%	8%	16%	26%	100%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2015. godine	<u>(46,317)</u>	<u>(3,081)</u>	<u>(5,703)</u>	<u>(19,038)</u>	<u>(14,074)</u>	<u>(60,065)</u>
- 31. decembra 2014. godine	<u>(42,225)</u>	<u>(2,967)</u>	<u>(3,048)</u>	<u>(7,543)</u>	<u>(2,704)</u>	<u>(58,487)</u>
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2015. godine	<u>(46,317)</u>	<u>(49,398)</u>	<u>(55,101)</u>	<u>(74,139)</u>	<u>(60,065)</u>	
- 31. decembra 2014. godine	<u>(42,225)</u>	<u>(45,192)</u>	<u>(48,240)</u>	<u>(55,783)</u>	<u>(58,487)</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Mjerenje osjetljivosti ekonomske vrijednosti kapitala na promjene kamatnih stopa se radi za svaku od značajnih valuta. Polazi se od pretpostavke o paralelnoj promjeni kamatnih stopa za 200 baznih poena (2 procentna poena).

Uticaj rasta kamatnih stopa za 200 baznih poena na kapital mjereno na dan 31. decembra 2015. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju - fiksna stopa	Iznos	Promjena kamatnih stopa	Prosječni ponderisani bp	Promjena u EUR	Znak
Kratkoročno	16,194	50 b.p.	17	81	+/-
Srednjoročno	29,418	100 b.p.	62	294	+/-
Dugoročno	2,071	200 b.p.	9	42	+/-
Ukupno	47,683		88	417	+/-

Uticaj rasta kamatnih stopa za 200 baznih poena na kapital mjereno na dan 31. decembra 2015. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju - varijabilna stopa	Iznos	Promjena kamatnih stopa	Prosječni ponderisani bp	Promjena u EUR	Znak
Kratkoročno	12,244	50 b.p.	50	61	+/-
Srednjoročno	-	100 b.p.	-	-	+/-
Dugoročno	-	200 b.p.	-	-	+/-
Ukupno	12,244		50	61	+/-

4.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)
4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)
4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstava sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	U hiljadama EUR	
						Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	124,783	-	-	-	-	-	124,783
Kredit i potraživanja od banaka	21,758	952	-	-	-	-	22,710
Kredit i potraživanja od klijenata	20,033	24,853	15,064	33,337	62,804	32,198	188,289
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	64,225	131	1,027	275	377	-	66,035
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	6	-	3,500	-	213	-	3,719
Ukupno	230,805	25,936	19,591	33,612	63,394	32,198	405,536
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	692	-	-	-	-	-	692
Depoziti klijenata	173,518	28,320	25,343	51,856	36,128	2,368	317,533
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	5,011	-	238	1,478	7,504	26,911	41,142
Subordinisani dug	(48)	-	-	-	-	10,000	9,952
Ukupno	179,173	28,320	25,581	53,334	43,632	39,279	369,319
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2015. Godine	<u>51,632</u>	<u>(2,384)</u>	<u>(5,990)</u>	<u>(19,722)</u>	<u>19,762</u>	<u>(7,081)</u>	<u>36,217</u>
- 31. decembra 2014. godine	<u>47,965</u>	<u>(2,967)</u>	<u>(2,193)</u>	<u>(7,498)</u>	<u>4,904</u>	<u>(7,608)</u>	<u>32,603</u>
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2015. godine	<u>51,632</u>	<u>49,248</u>	<u>43,258</u>	<u>23,536</u>	<u>43,298</u>	<u>36,217</u>	
- 31. decembra 2014. godine	<u>47,965</u>	<u>44,998</u>	<u>42,805</u>	<u>35,307</u>	<u>40,211</u>	<u>32,603</u>	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2015. godine	<u>12.73%</u>	<u>-0.59%</u>	<u>-1.48%</u>	<u>-4.86%</u>	<u>4.87%</u>	<u>-1.75%</u>	
- 31. decembra 2014. godine	<u>16.65%</u>	<u>-1.03%</u>	<u>-0.76%</u>	<u>-2.60%</u>	<u>1.70%</u>	<u>-2.64%</u>	

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2015. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza za periode od 1 – 3 mjeseca, 3 – 6 mjeseci, 6 - 12 mjeseci kao i za period od preko 5 godina. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Kumulativni Gap je ročno usaglašen. Na dan 31. decembra 2015. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospjeća korišćenjem modela baziranom na istorijskim podacima Banke. Banka primjenjuje navedeni pristup upravljanja likvidnošću od 31. decembra 2012. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)
4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)
4.4.2 Ročnost finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijea (nediskontovani tokovi gotovine)

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
31. decembar 2015. godine							
Obaveze							
Obaveze prema bankama	692	-	-	-	-	-	692
Obaveze prema klijentima	167,150	6,368	28,320	77,199	36,128	2,368	317,533
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	5,011	-	1,716	7,504	26,911	41,142
Subordinisani dug	-	(48)	-	-	-	10,000	9,952
	167,842	11,331	28,320	78,915	43,632	39,279	369,319

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
31. decembar 2014. godine							
Obaveze							
Obaveze prema bankama	597	-	-	-	-	-	597
Obaveze prema klijentima	96,229	4,386	17,339	61,366	33,309	2,689	215,318
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	1,030	748	3,050	14,116	10,730	29,674
Subordinisani dug	-	(112)	-	51	-	10,000	9,939
	96,826	5,304	18,087	64,467	47,425	23,419	255,528

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	U hiljadama EUR			
	Knjigovodstvena		Fer vrijednost	
	2015	2014	2015	2014
Finansijska sredstva				
Kredit i potraživanja od banaka	22,710	46,203	22,710	46,203
Kredit i potraživanja od klijenata	188,289	145,977	188,289	145,977
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	66,035	26,560	66,035	26,560
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea	3,719	1,666	3,719	1,666
	280,753	220,406	280,753	220,406
Finansijske obaveze				
Depoziti klijenata	317,533	215,318	317,533	215,318
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	41,142	29,674	41,142	29,674
	358,675	244,992	358,675	244,992

Pravična vrijednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstva mogu biti prodana, ili obaveze izmirene, između obaviještenih voljnih učesnika u toku trajanja nezavisne transakcije. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktualne prodaje finansijskog instrumenta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine**4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)****4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)**

Prilikom procjene pravične vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:

a) Krediti i plasmani bankama

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate.

Pravična vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

b) Krediti i potraživanja od klijenata

U cilju utvrđivanja pravične vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

c) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Pravična vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama.

d) Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospjeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospjeća preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospjećem. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za pravičnu vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

e) Hijerarhija fer vrijednosti

MSFI 7 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odlikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nijesu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorrigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – unosi za sredstva i obaveze koji nijesu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci).

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Banka, u svom vrednovanju, uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

31. decembar 2015. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska sredstva po fer vrijednosti				
kroz iskaz o ukupnom rezultatu	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	53,472	3,594	8,969	66,035
Ukupna sredstva	53,472	3,594	8,969	66,035

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata vrijednovanih po fer vrijednosti

Fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju i hartija od vrijednosti vrijednovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama. Na dan 31. decembra 2015. godine, tržišne cijene hartija od vrijednosti vrijednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su bile dostupne.

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti obračunata je samo za potrebe objelodanjivanja, bez efekata na pozicije bilansa stanja ili bilansa uspjeha. Dodatno, s obzirom na to da nema aktivnog trgovanja ovim instrumentima, određivanje fer njihove vrijednosti zahtijeva korišćenje procjena rukovodstva u značajnoj mjeri.

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmjerenja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cijena direktno utvrdiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene fer tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala banaka (Sl.list Crne Gore", br. 38/11 i 55/12) U skladu sa navedenom Odlukom, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od:

- osnovnog kapitala (uplaćeni akcijski kapital, neraspoređena dobit iz prethodnih godina, dobit tekuće godine, umanjena za gubitak);
- dopuskog kapitala (rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja: zakonske, statutarne i druge rezerve, subordinisani kredit);
- umanjenih za nematerijalna ulaganja, pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke kao i za iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u četiri kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2015. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarim finansijskim izvještajima iznosi 12.85% (31. decembra 2014. godine 15.25%) i veći je od propisanog minimuma.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Analize osjetljivosti

4.7.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženosti deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR:

	Ukupno	2015. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	124,783	862	86	(86)
Kredit i potraživanja od banaka	22,710	8,361	836	(836)
Kredit i potraživanja od klijenata	188,289	1,471	147	(147)
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	66,035	3,576	358	(358)
Ostala finansijska potraživanja	780	53	5	(5)
Ukupno sredstva	402,597	14,323	1,432	(1,432)
Obaveze				
Depoziti banaka	692	41	4	(4)
Depoziti klijenata	317,533	14,376	1,438	(1,438)
Rezerve	1,294	4	-	-
Ostale obaveze – bilans	5,130	2	-	-
Ostale obaveze (garancije i akreditivi) - vanbilans	54,529	347	35	(35)
Ukupno obaveze	379,178	14,770	1,477	(1,477)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2015. godine			(45)	45
- 31. decembar 2014. godine			(10)	10

Na dan 31. decembra 2015. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 45 hiljada (31. decembar 2014. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 10 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.7.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p, odnosno za potraživanja i obaveze iskazane u stranim valutama u rasponu od +0.3% p.p. do -0.3% p.p.

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
		+0.4 b.p.	-0.4 b.p.
		EUR KS	EUR KS
	+0.3 b.p.	-0.3 b.p.	
	FX KS	FX KS	
2015			
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	124,783		
- sa fiksnom kamatnom stopom	120,178	-	-
- sa varijabilnom kamatnom stopom	4,605	18	(18)
Kredit i potraživanja od banaka	22,710	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	188,289		
- sa fiksnom kamatnom stopom	188,141	-	-
- sa varijabilnom kamatnom stopom	148	1	(1)
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	66,035		
- sa fiksnom kamatnom stopom	53,112	-	-
- sa varijabilnom kamatnom stopom	12,399	50	(50)
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	3,719	-	-
	405,536	69	(69)
Obaveze			
Depoziti banaka	692	-	-
Depoziti klijenata	317,533	-	-
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	41,142		
- sa fiksnom kamatnom stopom	35,071	-	-
- sa varijabilnom kamatnom stopom	6,071	24	(24)
Subordinisani dug	9,952	-	-
	369,319	24	(24)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
31. decembar 2015. godine	36,217	45	(45)

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 p.p. odnosno za potraživanja i obaveze u stranoj valuti za 0.3 p.p., dobit Banke bi se smanjila, odnosno povećala, za iznos od EUR 45 hiljada.

Uzrok male izloženosti Banke promjeni varijabilnih kamatnih stopa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke ugovoren sa fiksnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
5. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA
a) Prihodi od kamata

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Depoziti:		
- Inostrane banke	91	46
- Centralna banka	-	1
	91	47
Kredit:		
- Državne organizacije	569	570
- Vlada Crne Gore	-	31
- Preduzeća	10,013	8,429
- Fizička lica	4,902	4,110
	15,484	13,140
Hartije od vrijednosti:		
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelosti	116	232
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,661	886
	1,777	1,118
Ukupno prihodi od kamata:	17,352	14,305
Troškovi obezvrijeđenja po kamatnim potraživanjima	(15)	78
	17,337	14,383

b) Rashodi kamata

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Depoziti:		
- Finansijske institucije	172	282
- Državne organizacije	352	290
- Preduzeća	684	903
- Fizička lica	2,655	2,824
	3,863	4,299
Kredit i ostale pozajmice	1,171	968
Subordinisani dug	613	51
	5,647	5,318

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA
a) Troškovi obezvrijeđenja

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Neto rezervisanja/ukidanje rezervisanja po osnovu:		
- kredita	1,798	1,510
- naknada	2	7
- investicionih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	1,322	-
- ostalo	150	57
	3,272	1,574

b) Troškovi rezervisanja

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Neto rezervisanja/ukidanje rezervisanja po osnovu:		
- vanbilansnih stavki	554	(384)
- ostalo	3	5
	557	(379)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (nastavak)
c) Promjene na računima obezvrjeđenja vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja
2015. godina
U hiljadama EUR

	Kredit i poslovi lizinga (napomena 16)	Kamate (napomena 16)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik (napomena 25)	Ostala potraživanja	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 25)	Obezvrje- đenje inv.HoV raspoloživih za prodaju (napomena 17a)	Ukupno
Stanje na početku godine	5,239	50	495	312	140	290	-	6,526
Obezvrjeđenje vrijednosti u toku godine, neto	1,798	-	-	3	151	555	1,322	3,829
Ukidanja/ispravke koje nisu imale efekte na BU	-	37	85	-	3	-	-	125
Prenos na vanbilans	(742)	(3)	-	-	-	-	-	(745)
Stanje na kraju godine	6,295	84	580	315	294	845	1,322	9,735

2014. godina

	Kredit i poslovi lizinga (napomena 16)	Kamate (napomena 16)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik (napomena 25)	Ostala potraživanja	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 25)	Ukupno
Stanje na početku godine	4,660	66	342	307	134	674	6,183
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	1,510	-	-	5	64	(384)	1,195
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na BU	-	(13)	153	-	(58)	-	82
Prenos na vanbilans	(931)	(3)	-	-	-	-	(934)
Stanje na kraju godine	5,239	50	495	312	140	290	6,526

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA
a) Prihodi od naknada
U hiljadama EUR

	2015.	2014.
Naknade po kreditima	1,132	981
Naknade po vanbilansnim poslovima	896	687
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	2,060	1,466
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	1,179	1,039
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	3,241	2,382
Ostale naknade i provizije	729	618
	9,237	7,173

b) Rashodi od naknada
U hiljadama EUR

	2015.	2014.
Naknade Centralnoj Banci	270	240
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	267	135
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1,252	865
Naknade po primljenim kreditima i garancijama	60	48
Naknade za Visa i Master kartice	1,418	1,083
Ostale naknade i provizije	463	336
	3,730	2,707

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
8. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Neto zarade	2,258	2,099
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	1,765	1,737
Ostale neto naknade zaposlenima	65	69
Otpremnine i jubilarne nagrade	39	6
Naknade članovima Odbora direktora	145	143
Naknade članovima Odbora za razvoj	17	30
Naknade članovima Odbora za kreditni rizik	60	17
Neto trošak prijevoza	35	33
Putni troškovi i dnevnice	135	148
Obuke zaposlenih	7	6
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade (napomena 25)	32	14
Date pomoći zaposlenima	4	13
Ostali troškovi	39	43
	4,601	4,358

9. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Troškovi zakupa	1,081	996
Troškovi obezbjeđenja objekata i transporta novca	508	472
Troškovi električne energije i goriva	131	123
Čišćenje	107	93
Održavanje kompjutera i opreme	183	146
Porezi vezani za poslovni prostor	11	14
Troškovi održavanja vozila	55	39
Osiguranje	170	82
Revizija	221	211
Sudski troškovi	7	-
Ostale stručne naknade	24	20
Troškovi advokatskih usluga	17	26
Konsultantske usluge	123	70
Troškovi intelektualnih usluga	111	103
Telefon	108	106
Troškovi komunikacionih mreža	107	109
Poštarina	28	21
Kancelarijski materijal	120	130
Komunalne usluge	18	17
Troškovi reprezentacije	292	184
Reklamiranje i marketing	449	414
Preplate i donacije	86	113
Održavanje softwer-a	267	235
Iznajmljivanje opreme	400	329
Usluge processinga	219	202
Troškovi kartičnog poslovanja	726	478
Ostali troškovi	499	409
	6,068	5,142

10. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Nekretnine i oprema (napomena 18)	624	588
Nematerijalnih ulaganja (napomena 19)	187	195
	811	783

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
11. OSTALI RASHODI

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	9	45
Razna takse	31	26
Gubici od prodaje i otpisa nepokretnosti, postrojenja i opreme	58	237
Vanredni troškovi	21	20
Ostali rashodi	1	1
	120	329

12. OSTALI PRIHODI

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	40	-
Dobici od prodaje stečene aktive	96	143
Ostali prihodi poslovanja	95	86
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	86	56
Ostali prihodi	103	59
	420	344

13. POREZ NA DOBIT**a) Komponente poreza na dobit**

U hiljadama EUR	2015	2014
Obračunati tekući porez	294	253
Obračunati odloženi porez	3	22
	297	275

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR	2015	2014
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	3,026	2,729
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	272	246
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	22	7
Ostalo	3	22
Porez na dobit iskazan u bilansu uspjeha	297	275

Poreska stopa korišćena za 2015. i 2014. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

c) Odložena poreska sredstva/obaveze

U hiljadama EUR	2015	2014
Odložena poreska obaveza kao rezultat knjiženih nerealizovanih dobitaka po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	(33)	(29)
Odložena poreska sredstva po osnovu privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine i opremu	25	24

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Gotovina u blagajni:	20,010	4,260
- u EUR	19,068	3,534
- u stranoj valuti	942	726
Žiro račun	73,746	43,868
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	30,701	19,353
Ostalo	326	244
	124,783	67,725

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine predstavlja izdvojena sredstva skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi „Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 73/15). U skladu sa navedenim, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite.

Obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 9.5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 8.5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 9.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u toku prethodnog nedjeljnog perioda, dva dana prije isteka perioda održavanja.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Na 50% sredstava obavezne rezerve izdvojene u skladu sa Odlukom, Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Ukoliko Banka planira povlačenje sredstava obavezne rezerve sa računa Centralne banke u inostranstvu, u iznosu većem od 500,000 EUR, dužna je da najavi i o tome pisanim putem obavijesti Centralnu banku najkanskije tri radna dana prije dana povlačenja sredstava obavezne rezerve (petak).

Banka može za održavanje dnevne likvidnosti da koristi do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve. Na korišćeni iznos obavezne rezerve koji vrati istog dana, banka ne plaća naknadu. Banka je dužna da na iznos sredstava obavezne rezerve koji ne vrati istog dana, plaća mjesečno naknadu po stopi utvrđenoj posebnim propisom Centralne banke.

Izuzetno, do 31. decembra 2016. godine:

- Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora.
- Naknadu propisanu Centralna banka plaća bankama na iznos sredstava koji predstavlja razliku između 50% ukupnih sredstava obavezne rezerve izdvojene i iznosa sredstava koja su izdvojena u obliku državnih zapisa, a najviše na 25% ukupnih sredstava obavezne rezerve.

Banke koje su na dan početka primjene ove odluke od 21. decembra 2015. godine izdvojile i drže više od 25% obavezne rezerve u obliku državnih zapisa mogu nastaviti da te državne zapise drže kao dio obavezne rezerve do dana njihovog dospijanja. Banke koje na dan 31. decembar 2016. godine budu izdvojile i držale obaveznu rezervu u obliku državnih zapisa mogu nastaviti da te državne zapise drže kao dio obavezne rezerve do dana njihovog dospijanja, ali ne duže od 30. juna 2017. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Korespodentni računi kod inostranih banaka	21,758	42,425
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija, rezidenti	-	9
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija, nerezidenti	952	3,769
	22,710	46,203

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Dospjeli krediti:		
- Vlada Crne Gore	-	-
- opštine (javne organizacije)	1,140	8
- privredna društva u privatnom vlasništvu	7,117	5,396
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	-	94
- fizička lica	1,032	1,450
- ostalo	3	4
Kratkoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	-	-
- opštine (javne organizacije)	546	-
- privredna društva u privatnom vlasništvu	42,443	33,063
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	1,096	1,079
- fizička lica	6,608	5,002
- ostalo	14,836	1,342
Dugoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	-	-
- opštine (javne organizacije)	69	1,794
- privredna društva u privatnom vlasništvu	65,626	53,992
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	6,976	4,482
- fizička lica	44,797	38,424
- ostalo	246	796
	192,535	146,926
Kamatna potraživanja:		
- krediti	1,537	1,373
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	235	62
- naknade	(1,121)	(948)
Factoring	7	2,736
Depoziti kod ostalih depozitnih institucija	1,473	1,090
Pale garancije	9	42
	2,140	4,355
<i>Minus:</i>		
Obezvrjeđenje vrijednosti kredita, palih garancija i faktoringa (napomena 6c)	(6,295)	(5,239)
Obezvrjeđenje vrijednosti kamata (napomena 6c)	(84)	(50)
Obezvrjeđenje vrijednosti vremenskih razgraničenja	(7)	(15)
	(6,386)	(5,304)
	188,289	145,977

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno neto plasiranih kredita klijentima od strane Banke je sljedeća:

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3,244	2,598
Rudarstvo	1,793	757
Prerađivačka industrija	7,072	4,087
Snabdijevanje vodom	880	1,299
Građevinarstvo	11,114	9,342
Trgovina	45,125	44,062
Saobraćaj i skladištenje	12,586	11,774
Usluge pružanja smještaja i ishrane	15,159	7,854
Informisanje i komunikacija	1,801	2,515
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2,380	2,040
Trgovina nekretninama	10,910	8,817
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	7,900	2,617
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,261	1,283
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	68	424
Obrazovanje	54	164
Zdravstvo i socijalna zaštita	607	769
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	455	305
Ostale uslužne djelatnosti	368	790
Nerezidenti - pravna lica	14,508	1,090
Stanovništvo	51,004	43,390
	188,289	145,977

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

a) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Dužničke hartije od vrijednosti		
Vlade Crne Gore	40,435	14,063
Nerezidenti	23,333	10,026
	63,768	24,089
Obezvrjeđenje dužničkih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju (napomena 6c)	(152)	-
	63,616	24,089
Vlasničke hartije od vrijednosti		
Rezidenti	2,785	2,182
Nerezidenti	804	289
	3,589	2,471
Obezvrjeđenje vlasničkih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju (napomena 6c)	(1,170)	-
	2,419	2,471
	66,035	26,560

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 40,435 hiljada odnose se na Državne obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore, nominalne vrijednosti EUR 38,930 hiljada čiji je rok dospijeaća od aprila 2016. godine do marta 2020. godine, sa kamatnom stopom koja je u najvećem broju slučajeva iznosila 3M EURIBOR+595bps.

Dužničke hartije od vrijednosti - rezidenti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 23,333 hiljada, nominalne vrijednosti EUR 22,500 dospijevaju u periodu od februara 2016. do novembra 2020. godine sa kamatnom stopom koja se kreće od 4,00% do 10,38%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)
b) Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 3,719 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 1,666 hiljada) odnose se na:

1. Državne zapise Vlade Crne Gore nominalne vrijednosti EUR 3,500 hiljada čiji je rok dospelja šest mjeseci od dana kupovine sa godišnjom kamatnom stopom od 0.50% i
2. Obveznice Crnogorskog fonda rada u iznosu od EUR 213 hiljada sa dospeljem do 27. jula 2017. godine i godišnjom kamatnom stopom od 7%.

18. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2015. godinu i 2014. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	Građevinski objekti	Kompjuterska oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2014.	197	1,068	2,929	151	4,345
Povećanja	-	81	81	723	885
Prenos	-	117	742	(859)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(37)	(181)	-	(218)
Stanje, 31. decembar 2014.	197	1,229	3,571	15	5,012
Povećanja	3	41	329	145	518
Prenos	90	22	12	(124)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(131)	(170)	-	(301)
Stanje, 31. decembar 2015.	290	1,161	3,742	36	5,229
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2014	52	969	1,514	-	2,535
Amortizacija (napomena 10)	4	107	477	-	588
Otuđenja i rashodovanja	-	(36)	(107)	-	(143)
Stanje, 31. decembar 2014.	56	1,040	1,884	-	2,980
Amortizacija (napomena 10)	6	106	512	-	624
Otuđenja i rashodovanja	-	(131)	(124)	-	(255)
Stanje, 31. decembar 2015.	62	1,015	2,272	-	3,349
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2015. godine	228	146	1,470	36	1,880
- 31. decembra 2014. godine	141	189	1,687	15	2,032

Na dan 31. decembra 2015. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

Investicije u toku se najvećim dijelom odnose na investicije u opremanje nove poslovnice u Baru u iznosu od EUR 25 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
19. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U prijegledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2015. godine i 2014. godine:

U hiljadama EUR

	Ostala nematerijalna ulaganja	Licence	Softver	Nematerijalna sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2014.	526	634	883	36	2,079
Povećanja	-	81	62	106	249
Prenos	-	9	62	(71)	-
Stanje, 31. decembar 2014.	526	724	1,007	71	2,328
Povećanja	-	70	184	74	328
Prenosi	-	-	53	(53)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(32)	-	(32)
Stanje, 31. decembar 2015.	526	794	1,212	92	2,624
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2014.	414	201	579	-	1,194
Amortizacija (napomena 10)	53	26	116	-	195
Otuđenja i rashodovanja	-	-	-	-	-
Stanje, 31. decembar 2014.	467	227	695	-	1,389
Amortizacija (napomena 10)	36	24	127	-	187
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(31)	-	(31)
Stanje, 31. decembar 2015.	503	251	791	-	1,545
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2015. god.	23	543	421	92	1,079
- 31. decembra 2014. god.	59	497	312	71	939

Povećanja na nematerijalnim sredstvima tokom 2015. godine odnose se uglavnom na aktivaciju licenci u iznosu EUR 70 hiljada (najveći dio se odnosi na Microsoft office licence EUR 54 hiljade) i implementaciju novih aplikacija, u okviru aplikativnog softvera Dabar, u iznosu EUR 77 hiljada.

Investicije u toku za nematerijalna ulaganja iznose EUR 92 hiljade. Ove investicije se najvećim dijelom odnose na softverske projekte vezane za kartično i bankomatsko poslovanje.

Banka u skladu sa IAS 38 ne amortizuje licence sa neograničenim vijekom trajanja. Korisni vijek trajanja se preispituje na kraju svakog izvještajnog perioda.

20. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA
U hiljadama EUR

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Potraživanja iz kastodi poslova	27	18
Avansi	199	6
Ostala potraživanja po naknadama i provizijama	281	189
Potraživanja od državnih fondova	55	79
Potraživanja od kupaca	65	30
Potraživanja po kartičnom poslovanju	46	37
Potraživanja od zaposlenih	33	34
Ostala finansijska potraživanja	225	213
Obezvrijeđenje vrijednosti (napomena 6c)	(151)	(5)
	780	601

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

21. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	597	518
Ostala poslovna potraživanja	346	278
Unaprijed plaćeni troškovi	805	646
Obezbjeđenje vrijednosti (napomena 6c)	(581)	(505)
	1,167	937

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 597 hiljada na dan 31. decembra 2015. godine (31. decembra 2014: EUR 518 hiljada) se odnosi na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti.

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG” br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13 i 16/15), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 50% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke.

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 1) 0%, ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 2) 30%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 3) 50%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 4) 75%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.“

Ispravka vrijednosti ostale aktive najvećim delom odnosi se na stečenu aktivu u iznosu EUR 580 hiljada (31. decembra 2014: EUR 495 hiljada).

22. DEPOZITI BANAKA

Depoziti Banaka u iznosu od EUR 692 hiljada na dan 31. decembra 2015. godine (31. decembra 2014: EUR 597 hiljada) se u potpunosti odnose na depozite po viđenju, od čega su EUR 3 hiljade kamatonosni depoziti od domaćih banaka, dok se EUR 689 hiljada odnose na nekamatonosne depozite po viđenju od inostranih banaka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

23. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Depoziti po viđenju:		
- finansijske institucije	748	577
- privredna društva u privatnom vlasništvu	69,427	37,900
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	7,387	3,273
- opštine (javne organizacije)	4,559	3,094
- fondovi	364	947
- fizička lica	56,055	34,271
- neprofitne organizacije	4,247	2,020
- ostali	24,252	12,853
	167,039	94,935
Sredstva na escrow računu	111	1,454
Kratkoročni depoziti:		
- finansijske institucije	515	3,876
- privredna društva u privatnom vlasništvu	10,571	14,178
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	2,000	6,083
- opštine (javne organizacije)	759	4,598
- fondovi	-	600
- fizička lica	12,363	38,187
- neprofitne organizacije	102	129
- ostali	607	1,168
	26,917	68,819
Dugoročni depoziti:		
- finansijske institucije	2,750	1,673
- privredna društva u privatnom vlasništvu	19,009	9,810
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	24,023	876
- opštine (javne organizacije)	296	40
- fondovi	-	-
- fizička lica	68,468	30,818
- neprofitne organizacije	2,177	498
- ostali	4,028	3,890
	120,751	47,605
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Vremenska razgraničenja: depoziti	2,715	2,505
	317,533	215,318

Depoziti po viđenju fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 0.5% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 7,5% godišnje u zavisnosti od paketa štednje koji se izabere i iznosa koji se oročava (do EUR 30 hiljada i preko EUR 30 hiljada). Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u stranoj valuti su deponovani u zavisnosti od valute, uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 3% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti privrednih društava u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 7,25% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava (do EUR 100 hiljada i preko EUR 100 hiljada). Na kratkoročne i dugoročne oročene depozite u drugim valutama kamatne stope se kreću u rasponu od 0.5% do 1.3%.

Na depozite po viđenju javnih i drugih organizacija se obračunava kamata u rasponu od 0% do 0.5% na godišnjem nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

24. POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA

U hiljadama EUR	Period/ godina	Godišnja kamatna stopa	31. decembar	31. decembar
			2015.	2014.
Evropska investiciona banka (2009.)	12	4.032%	1,617	1,851
Evropska investiciona banka (2009.)	12	3.923%	904	1,035
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3.604%	2,759	3,130
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3.168%	1,472	1,657
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3.019%	1,454	1,638
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3.841%	2,433	2,708
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3.181%	711	788
Evropska investiciona banka (2012.)	12	2.398%	1,745	1,916
			<u>13,095</u>	<u>14,723</u>
Evropska banka za obnovu i razvoj (2014., 2015.)	4-7	3% - 4.8%	6,071	5,000
The European Fund for Southeast Europe („EFSE“) Montenegro B.V. (2014., 2015.)			-	1,250
Investiciono razvojni fond Crne Gore AD, Podgorica (2005. do 2015.)	1.9-12	1% - 7.64%	21,489	7,964
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća (2007. do 2010.)	5-8	0% - 1%	422	521
			<u>41,077</u>	<u>29,458</u>
Vremenska razgraničenja:				
Fakturisana kamata			-	-
Nedospjela kamata			65	216
Ukupno			<u>41,142</u>	<u>29,674</u>

Sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj investicionoj banci („EIB“) po osnovu dugoročnih kredita u iznosu EUR 13,095 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 14,723 hiljada). Krediti su odobreni za podsticanje razvoja malih i srednjih privrednih društava u Crnoj Gori, uz grejs period u trajanju do maksimum dvije godine. Sredstvo obezbjeđenja urednog vraćanja navedenih obaveza prema EIB-u predstavlja garancija Vlade Crne Gore.

Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“) je 5. novembra 2012. godine odobrila Banci kredit u iznosu EUR 5,000 hiljada uz varijabilnu godišnju kamatnu stopu od 4.75% uvećanu za zvanično objavljenu međubankarsku kamatnu stopu šestomjesečni EURIBOR na period od pet godina (konačni datum isteka ugovora o kreditu je 15. januar 2018. godine). Takođe, 20. novembra 2014. godine zaključena su dva ugovora o kreditu sa Bankom u ukupnom iznosu od EUR po 2,500 hiljada uz varijabilnu godišnju kamatnu stopu uvećenu za šestomjesečni EURIBOR u iznosu od 3% i 3.3 % (do 19. novembra 2018. godine, 3.8 % do 19. novembra 2019. godine i 4.3 % do 15. januara 2022. godine), na period od 5 i 7 godina, respektivno (konačni datumi isteka ugovora o kreditima su 15. januar 2020. godine i 15. januar 2022. godine respektivno). Banka ima obavezu da sredstva kredita usmjerava za podsticanje razvoja mikro, malih i srednjih privrednih društava u Crnoj Gori, kao i za „mortgage“ kredite fizičkim licima.

U skladu sa članom 5.03 Ugovora o kreditu i članom 11.3 Ugovora između Banke i EBRD („Issuing Bank Agreement“), Banka je preuzela obavezu da svoje rezultate poslovanja uskladi sa određenim finansijskim pokazateljima. Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka je u kršenju racija koncentracije kreditnog portfolia (Loan Portfolio Concentration Ratio), što kreditoru daje mogućnost da svoja potraživanja smatra dospjelim u cjelosti. Banka je 31. decembra 2015. godine pribavila saglasnost EBRD kojim se kreditor odriče prava da zahtijeva dospelost duga Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u cjelosti. U skladu sa navedenim, Banka je klasifikovala obaveze prema EBRD saglasno rokovima dospeljeća.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
25. REZERVE

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti (napomena 6c)	845	290
- operativnog rizika (napomena 6c)	315	312
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	134	109
	1,294	711

Rezervisanja za naknade zaposlenima u iznosu EUR 134 hiljada sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova.

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova utvrđena je od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u skladu sa pravilima aktuarske struke, korišćenjem metode projektovane jedinice prava. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu:

- a) komutativnih brojeva, izrađenih na osnovu izračunate vjerovatnoće doživljenja stanovništva Crne Gore iz popisa 1980 – 1982. godine i
- b) godišnje kamatne stope od 8% za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima

Pretpostavke koje su korišćene u svrhu procjene sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju prikazane su u pregledu koji slijedi.

	Procjena na dan	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
	%	%
Diskontna stopa – za otpremnine zaposlenih	8.00	10.00
Kretanje radne snage	(2.22)	6.00
Stopa inflacije	1.50	(0.70)
Očekivana stopa rasta zarada	-	-

Kretanje na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	2015.	2014.
Stanje na početku godine	109	99
Rezervisanja u toku godine (napomena 8)	32	14
Korišćenje rezervacija	(7)	(4)
	134	109

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine
26. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Obaveze po komisionim poslovima	374	558
Primljeni avansi	1,984	1,265
Obaveze za ostale poreze	33	22
Obaveze po osnovu odbijanja od platnog spiska	9	8
Obaveze prema dobavljačima	186	54
Ukalkulisane obaveze	389	442
Obaveze po osnovu kastodi poslova	1,652	1,695
Privremeni račun	224	225
Ostale obaveze	279	251
	5,130	4,520

27. SUBORDINISANI DUG

Banka je dana 1. decembra 2014. godine emitovala 100,000 subordiniranih obveznica pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 100, sa rokom dospjeća od 7 godina, odnosno do 1. decembra 2021. godine. Obveznice nose fiksnu stopu 6% godišnje uz polugodišnji obračun i isplatu kamate. Obveznice su prodane u postupku javne ponude. Komisija za hartije od vrijednosti je dana 28. novembra 2014. godine izdala Rješenje o utvrđivanju uspjehnosti emisije obveznica.

28. KAPITAL

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

Naziv akcionara	31. decembar 2015.			31. decembar 2014.		
	Broj akcija	u hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	u hiljadama EUR	% učešća
Generali Financial Holdings FCP-FIS - Sub-Fund 2	5,281	2,700	16.87	5,281	2,700	16.87
Cerere s.r.l	4,360	2,229	13.93	4,360	2,229	13.93
Gorgoni Lorenzo	4,063	2,077	12.98	2,591	1,325	8.28
Gorgoni Antonia	3,131	1,601	10.00	3,131	1,601	10.00
Todorović Miljan	2,316	1,184	7.40	2,316	1,184	7.40
Ostali	12,154	6,215	38.82	13,626	6,967	43.52
Ukupno	31,305	16,006	100.00	31,305	16,006	100.00

29. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“, br. 38/11, 55/12), sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopuskog kapitala Banke, umanjeno za odbitne stavke. Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine iznose EUR 31,481 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 29,968 hiljada).

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, na dan 31. decembra 2015. godine iznose EUR 21,481 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 19,979 hiljada). Osnovni kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisione premije, umanjeno za iznos gubitka iz prethodnih godina, iznos nematerijalne imovine i nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti, kao i pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

29. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG (nastavak)

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital na dan 31. decembra 2015. godine iznose EUR 10,000 hiljada i čini ih Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka tj. subordinisane obveznice koje je emitovala Banka, nominalne vrijednosti u iznosu od EUR 10.000 hiljada, pri čemu je, u skladu sa članom 4 Odluke Banka dužna da se, pri izračunavanju sopstvenih sredstava, pridržava sljedećih razmjera:

- 1) ukupni iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti iznos osnovnog kapitala banke;
- 2) ukupni zbir subordinisanog duga i kumulativnih povlašćenih akcija ne smije prelaziti 50% osnovnog kapitala;

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, a koja je u primjeni na dan 31. decembra 2015. godine, Banka je obavezna da održava minimalan stepen koeficijenta solventnosti od 10%. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembra 2015. godine, iznosi 12,85% (31. decembra 2014. godine: 15,25%) i veći je od propisanog minimuma. Na dan 31. decembra 2015. godine nijedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne banke Crne Gore.

30. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Nepovučene kreditne linije	13,080	12,228
Neopozivi dok. akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	120	354
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	967	891
Izdane garancije		
- Izdate plative garancije	29,261	29,355
- Izdate činidbene garancije	8,736	10,443
- Ostale vrste garancija	15,445	15,501
	67,609	68,772
Kolateral po osnovu potraživanja	387,285	384,735
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	94,817	82,946
Evidentna kamata	644	695
Ukupno	482,746	468,376
Ukupno	550,355	537,148

31. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

Za potrebe iskaza o tokovima gotovine, pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se priznaju sva sredstva sa rokom dospijanja kraćim od tri mjeseca, i to: gotovina i slobodna raspoloživa sredstva kod Centralne banke Crne Gore, drugih banaka i depozitnih institucija.

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Gotovina u blagajni	19,068	3,534
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	942	726
Sredstva u procesu naplate	326	245
Žiro račun	73,746	43,868
Korespodentni računi kod inostranih banaka	21,759	42,425
Depoziti kod CBCG	30,701	19,353
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija - rezidenti	37	11
Depoziti kod banaka/ostalnih centralnih banaka/depozitnih institucija, nerezidenti	2,387	1,945
	148,966	112,107

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

32. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, br. 44/10 i br. 40/11) je definisano da značajan uticaj na poslovanje Banke, imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Odboru direktora ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način. U skladu sa Zakonom o bankama, transakcije sa povezanim licima su prikazane u narednim tabelama:

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
<i>Potraživanja</i>		
Todorović Mijan	1	1
Montinari Dario	377	341
Jugopetrol	-	1
Podravska banka d.d., Koprivnica	2,141	4,943
	2,519	5,286
<i>Obaveze</i>		
<i>Depoziti po viđenju:</i>		
Miljan Todorović	5	3
Sigilfredo Montinari	1	1
Jugopetrol a.d. Kotor	-	176
Nereo Finance SA	-	-
Podravska Banka d.d. Koprivnica	160	438
Gorgoni Lorenzo	47	24
Cerere s.r.l.	3	3
Gorgoni Paolo	3	9
	219	654
<i>Oročeni depoziti</i>		
- Miljan Todorović	285	285
<i>Custody poslovi:</i>		
Gorgoni Paolo	3	3
Ukupno obaveze	507	942

Rashodi iz transakcija sa povezanim licima u toku 2015. godine iznosili su EUR 389 hiljada (2014.godina: EUR 409 hiljada), dok su prihodi iznosili EUR 141 hiljada (2014.godina: EUR 217 hiljada).

Na dan 31. decembra 2015. godine, potraživanja od zaposlenih iznose EUR 1,999 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 2,117 hiljada), a odnose se na potraživanja za odobrene kredite, potraživanja za prekoračenja po tekućim računima i potraživanja po osnovu kreditnih kartica.

Tokom 2015. godine, ukupne bruto naknade lica sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima iznose EUR 650 hiljada (2014. godine: EUR 597 hiljada).

33. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembar 2015. godine protiv Banke se vodi 25 sudskih sporova od strane pravnih i fizičkih lica. Ukupna vrijednost sporova iznosi EUR 596 hiljada. Ishod sporova za sada nije moguće pouzdano procijeniti, obzirom da rukovodstvo Banke, na osnovu mišljenja pravnog savjetnika, ne očekuje negativne ishode sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke za 2015. godinu.

Ukupan iznos sudskih sporova sa stanjem na dan 31. decembar 2015. godine u kojima je Banka tužilac iznosi EUR 6,880 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

34. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit/(gubitak) koji pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit (U 000 EUR)	2,729	2,454
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	<u>31,305</u>	<u>31,305</u>
Zarada po akciji / u EUR	<u><u>87.17</u></u>	<u><u>78.39</u></u>

35. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala. Rukovodstvo Banke smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim izvještajima pravilno iskazane.

36. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Ne postoje događaji nakon datuma bilansa a koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja u finansijskim izvještajima Banke za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2015.

37. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine bili su:

	<u>31. decembar</u> <u>2015.</u>	<u>31. decembar</u> <u>2014.</u>
USD	1.0926	1.216
CHF	1.0814	1.2028
GBP	0.73799	0.7823

38. OPŠTI PODACI O BANCIMA

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke:	Hipotekarna banka AD, Podgorica;
Adresa:	Ulica Josipa Broza Tita broj 67, 81000 Podgorica;
Matični broj:	02085020
Telefon/Fax: Tel:	+382 77 700 001
Adresa internet stranice:	http://www.hipotekarnabanka.com
Adresa elektronske pošte:	hipotekarna@hb.co.me

Banka ima centralu i 18 filijala i ekspozitura.
 Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2015. godine je 176 zaposlenih.
 Žiro račun: 907-52001-93

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

38. OPŠTI PODACI O BANCI (nastavak)

Podaci o predsjedniku i članovima Odbora direktora na dan 31. decembra 2015. godine:

	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	
			Mjesto	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Sigilfredo Montinari	27. maj 1966.	Leće, Italija	Via P. Cecere 3
2. član	Božana Kovačević	20. decembar 1956.	Koprivnica, Hrvatska	Ul. Vinodolska br. 51
3. član	Dolly Predović	20. jun 1966.	Milano, Italija	Via Visconti di Modrone 1
4. član	Miljan Todorović	22. maj 1964.	Trst, Italija	Salita Alla Madonna di Gretta 2/5
5. član	Renata Vinković	19. septembar 1971.	Koprivnica, Hrvatska	Križevačka 31b
6. član	Goran Varat	03. januar 1977.	Zaprešić, Hrvatska	Grada Kaštela br.8
7. član	Esad Zaimović	17. mart 1964.	Podgorica	Bulevar Džordža Vašingtona br.92/VII

Podaci o izvršnom rukovodstvu Banke na dan 31. decembra 2015. godine:

Glavni izvršni direktor	Esad Zaimović	17. mart 1964.	Podgorica	Bulevar Džordža Vašingtona br.92/VII
Izvršni direktor ovlašćen za potpisivanje	Esad Zaimović	17. mart 1964.	Podgorica	Bulevar Džordža Vašingtona br.92/VII

Deset najvećih akcionara Banke na dan 31. decembra 2015. godine su:

Ime i prezime / naziv kompanije	Adresa prebivališta /poslovna adresa (mjesto ulica i broj)	Podaci o akcijama	
		Broj akcija	Procentualno učešće
Generali Financial Holdings FCP-FIS – Sub-Fund 2	Josipa Broza Tita 67	5,281	16.8695
Cerere S.R.L.	Via di Torrebianca 43, Trieste, Italy	4,360	13.9275
Gorgoni Lorenzo	Cutrofiano, Via Uंबरol, Italy	4,063	12.9788
Gorgoni Antonia	Corso Piave 16, Lecce, Italy	3,131	10,0016
Todorović Miljan	Salita Alla Madonna di Gretta 2/5 Trieste, Italy	2,316	7.3982
Podravska banka dd, Koprivnica	Opatička 3, Koprivnica, Hrvatska	2,047	6.5389
IBIS SRL	Via Tondi, Lecce, Italy	1,524	4.8682
Montinari Dario	Piazza Libertini 10, Italy	1,445	4.6159
Montinari Sigilfredo	Via P.Cecere 3, Lecce, Italy	1,445	4.6159
Montinari Andrea	Via V. Tondi, Lecce, Italy	1,444	4.6127

Ukupan iznos akcionarskog kapitala na dan 31. decembra 2015. godine: EUR 16,006 hiljada

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

38. OPŠTI PODACI O BANCI (nastavak)

Emisije akcija i oznake emisija:

Oznaka emisije	Nominalna vrijednost akcija	Broj akcija
II emisija akcija	100,000 RSD	200
II emisija akcija	10,000 RSD	1,000
III emisija akcija	1,000 USD	1,200
III emisija akcija	1,000 USD	300
IV emisija akcija	1,000 novih RSD	900
IV emisija akcija	1,000 novih RSD	100
V emisija akcija	10,000 novih RSD	300
VI emisija akcija	10,000 novih RSD	500
VII emisija akcija	10,000 novih RSD	1,000
VIII emisija akcija	10,000 novih RSD	2,500
Emisija akcija po osnovu raspodjele iz ostvarene dobiti	10,000 RSD	1,365
IX emisija akcija	1,000 DEM	3,000
Emisija akcija po osnovu raspodjele dobiti	1,000 DEM	2,186
X emisija akcija	1,000 DEM	5,000
Emisija akcija radi prodaje postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine	1,000 DEM	5,000
Prva zatvorena emisija	511.29 EUR	5,000
Emisija akcija po osnovu raspodjele dobiti	1,000 DEM	2,186
Emisija akcija po osnovu raspodjele dobiti	1,000 DEM	2,186
Emisija akcija po osnovu raspodjele dobiti	1,000 DEM	2,186

Međunarodni identifikacioni broj redovnih akcija (ISIN): MEHIBPRA9PG8

Berza i kotacije u koju su uvrštene akcije: Montenegroberza AD Podgorica, Slobodno tržište akcija C.

Cijena akcija ako se njima trgovalo na berzi:

	Redovne akcije	
	Najniža	Najviša
u prethodnoj godini	490.00	550.00
u tekućoj godini	510.00	520.00

Cijena akcija na početku i na kraju izvještajnog perioda:

	Redovne akcije	
	Na početku perioda	Na kraju perioda
u prethodnoj godini	490.00	520.00
u tekućoj godini	510.00	510.00

Neto profit po akciji:

u prethodnoj godini	78.39
u tekućoj godini	87.13

Odnos tržišne cijene akcije i neto profita po akciji:

u prethodnoj godini	6.63
u tekućoj godini	4.58

Knjigovodstvena vrijednost po akciji:

u prethodnoj godini	931.99
u tekućoj godini	1,123.27

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2015. godine

38. OPŠTI PODACI O BANCI (nastavak)

Pokazatelji poslovanja Banke na dan 31. decembar 2015. i 2014. godine su sljedeći:

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.	Prosjek
Ukupna aktiva	410,475	292,672	351,574
Neto profit	2,729	2,454	2,592
Osnovni kapital	21,481	19,979	20,730
Dopunski kapital	10,000	9,989	9,995
Sopstvena sredstva	31,481	29,968	30,725
Ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva	214,350	170,942	192,646
Koeficijent solventnosti	12.85%	15.25%	14.05%
Povraćaj na prosječnu aktivu	0.78%	0.95%	0.87%
Povraćaj na prosječni kapital	8.27%	8.11%	8.19%

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih izvještaja za 2014. godinu: EY Montenegro d.o.o. Podgorica, Ulica Serdara Jola Piletica, BC Palada, Podgorica.